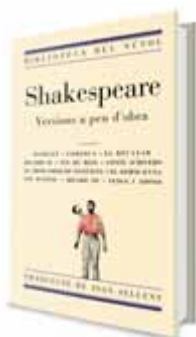

El poder de Shakespeare

La publicació digital 'Núvol' celebra el cinquè aniversari editant la traducció de Joan Sellent de nou peces teatrals i un poema del geni anglès

SHAKESPEARE VERSIONS A PEU D'OBRA

Traducció:
Joan Sellent
Editorial: El Núvol
Barcelona, 2016
Pàgines: 1.086
Preu: 49 euros

La devoció de Catalunya per Shakespeare és un fet innegable. Rara és la temporada teatral del país on no hi hagi una estrena o una reposició d'alguna obra seva en un dels teatres amb més nivell artístic. I el públic sempre respon de manera ben positiva. Fins i tot, sovint es programen representacions en la llengua original amb un gran èxit. Tots els grans directors d'escena actuals han passat per l'experiència reptadora de mirar de donar vida a una de les seves obres. Durant uns anys, malauradament massa pocs, va existir un Festival Shakespeare.

Al llarg de més d'un segle s'ha construït una veritable tradició de grans traductors de Shakespeare amb autors de la vàlua de Magí Morera i Galícia, Josep Carner, Cèsar August Jordana, Josep M. de Sagarra, Gabriel Ferrater, Salvador Oliva, Miquel Desclot i Joan Sellent. A hores d'ara existeixen en català ni més ni menys que mitja dotzena de versions integrals dels sonets. Hi ha un especialista en les traduccions de Shakespeare al català, el professor Dídac Pujol. S'han escrit diverses monografies sobre la recepció de Shakespeare, començant pel magnífic *Shakespeare a Catalunya* (1937), de Ramon Esquerra. Josep M. Oroval i Planes va fundar ara fa cinc anys l'Associació Catalana de Shakespeare.

Ras i curt, Shakespeare i la seva obra ja formen part de l'ADN cultural d'aquest país. Catalunya ha adoptat el poeta de Stratford-upon-Avon, tal com ha fet en els casos d'altres autors com Ibsen, Kavafis,

Proust, Rilke o Brecht. Aquests préstecs interculturals serveixen per enriquir la cultura d'arribada i, sovint, com en el cas de William Shakespeare, per omplir certes llacunes.

És en aquest context d'adopció de Shakespeare que hem de situar la celebració dels primers cinc anys de vida del diari digital cultural *Núvol* amb la fastuosa publicació de *Shakespeare. Versions a peu d'obra. Nou peces teatrals i un poema*, un nodrit volum de més d'un miler de pàgines que recull les celebrades traduccions de Joan Sellent entre el 1998 i el 2016.

Bernat Puigtobella, al capdavant de *Núvol*, ha apostat encertadament per un valor segur a l'hora de fer el salt de l'edició digital a l'edició en paper de la *Biblioteca del Núvol*. El públic lector no ha trigat gaire a respondre a la catalana davant d'una publicació de Shakespeare, exhaurint la primera edició i convertint el llibre en un títol molt preuat i buscat. El públic lector ha expressat clarament la seva set de lectura de Shakespeare, ja que feia temps que les versions de Sagarra i Oliva eren difícils de trobar. I com a torna, tot un luxe!, Puigtobella ha acompanyat *Shakespeare. Versions a peu d'obra. Nou peces teatrals i un poema* amb l'edició d'un nou *e-book*, *Traduir Shakespeare*, del mateix Sellent, que aplega el text definitiu de tres conferències substancioses. L'aparició d'aquest paquet de dos llibres, indubtablement, ha constituït un dels gran fenòmens literaris del 2016.

Joan Sellent i Arús pertany, de ple dret, a l'elenc de magnífics traductors contemporanis especialitzats en el trasllat al català d'obres en llengua anglesa. En aquest sentit, és company de files i lluites de Miquel Desclot, Joaquim Mallafrè, Xavier Pàmies, Francesc Parcerisas, Marta Pera i Dolors Udina, entre d'altres. La seva prolífica carrera de traductor va arrencar als anys vuitanta amb obres narratives emblemàtiques de Willa Cather, Salman Rushdie, Paul Auster, Henry James, Nathaniel Hawthorne, Mark Twain, Ring Lardner i Robert Louis Stevenson. A partir del canvi de segle, va anar centrant-se cada vegada més, gairebé en exclusiva, a la traducció d'obres dramàtiques d'autors clau de l'escena moderna i contemporània com ara Òscar Wilde, George Bernard Shaw, Tennessee Williams, Eugene O'Neill, Arthur Miller, Harold Pinter, Tom Stoppard, David Hare i David Mamet, per citar-ne només alguns noms de la llarguíssima nòmina.

En una de les cites que recomanen *Shakespeare. Versions a peu d'obra*, Marcos Ordóñez declara als quatre vents que "Sellent és més que un traductor: és un home de teatre". Al llarg dels anys, Sellent ha treballat braç a braç amb els millors directors de l'escena catalana: Albertí, Bieito, Broggi, Duran, Homar, Mestres, Ollé, Pascual, Portaceli, Ribalta i Rigola. I Sellent ha aprofitat el privilegi de l'aprenentatge per deixar de ser un mer traductor i endinsar-se a fons en el món del teatre per convertir-se en un autèntic traductor-home-de-teatre.

Pel que fa als clàssics antics, Sellent ha reservat pràcticament totes les seves forces per la traducció per les *nou peces teatrals i un poema*, de William Shakespeare. La publicació oportuna de *Shakespeare. Versions a peu d'obra* ens permet aproximar-nos a la globalitat de la seva dedicació a The Bard. Lluny de ser senzillament un volum recopilatori, *Shakespeare. Ver-*

sions a peu d'obra té una insòlita coherència interna. Aplega obres dels tres subgèneres que va conrear Shakespeare: tragèdies (*Hamlet*, *Coriolà*, *Rei Lear*), comèdies (*Nit de Reis*, *Conte d'hivern*, *El mercader de Venècia*, *El somni d'una nit d'estiu*) i històries (*Ricard II*, *Ricard III*). Recull obres de les tres etapes creatives de l'autor que Harold Bloom ha qualificat d'"inventor de la condició humana", és a dir, obres inicials com *Ricard III*, obres de la primera maduresa com *Hamlet* i obres finals com *Conte d'hivern*. I també reuneix mostres dels diferents formats de Shakespeare, des de la prolixitat de *Hamlet* fins a la concentració d'*El somni d'una nit d'estiu*, passant per l'equilibri de *Ricard II*. I tenim *Venus i Adonis* com a colofó en representació de l'obra purament poètica o lírica de Shakespeare. En definitiva, *Shakespeare. Versions a peu d'obra* és una excel·lent mostra antològica del panorama general de les trenta-vuit

obres dramàtiques i les cinc obres líriques que ens va llegar l'autor.

Sellent ha explicat per activa i per passiva les seves prioritats i objectius principals a l'hora de versionar Shakespeare. El repte que significa traduir Shakespeare el podem trobar esplèndidament resumit en una cita de Miquel Desclot: "Cal trobar el difícil equilibri entre el barroc del llenguatge shakespeareà i la llengua del nostre temps, el difícil equilibri entre la prosòdia lírica i una prosòdia per a l'escena, el difícil equilibri entre el respecte per un text meravellós i la gosadia creativa necessària per produir un text amb valor literari autònom... Per traduir Shakespeare, ja es veu, cal ser un bon equilibrista i no tenir vertigen."

El nostre traductor no ha tingut vertigen i en el seu paper d'equilibrista decididament ha inclinat la balança cap a l'extrema representativitat de Shakespeare. Les possibilitats escèniques de Shakespeare han guiat la seva mà a l'hora de tra-

Catalunya sent devoció per l'obra de Shakespeare

duir. Certament, traduir és decidir i decidir és disposar de les eines i els recursos necessaris per portar a terme la teva opció de manera més solent i coherent possible. L'aposta valenta de Sellent ha donat uns excel·lents resultats escènics, sobretot en els directors que han volgut prioritzar i subratllar la presència del text. La frescor, la vivor, l'energia, la immediatesa, l'eficàcia de les versions de Sellent ha estat celebrada unànimement per directors, actors, crítics i espectadors. En aquest sentit, em sembla que les versions de Sellent susciten tant d'entusiasme perquè ell ha estat el traductor contemporani que més ha acostat Shakespeare al públic general.

Ara bé, una obra teatral ha de complir dues missions al mateix temps. Ha de ser una obra representable i llegible. I em sembla que l'aposta inequívoca de Sellent per la representativitat de Shakespeare posa al descobert certes mancances quan, en el silenci de casa nostra, encarem la lectura del negre sobre blanc, lluny de la màgia altamente contagiosa de l'escena. Es detecten certes infelicitats com ara tries de lèxic qüestionables a *Ricard III* i *Rei Lear*, caigudes de to a *Venus i Adonis* i *Nit de Reis*, falta de ritme a *El mercader de Venècia* i *El somni d'una nit d'estiu* i un cert abús de la polimetria i l'encavallament a *Ricard II* i *Coriolà*. Però tal com afirma el vell i bell refrany, "Qui no s'embarca no passa la mar". *

Joan Sellent ha publicat una nova traducció al català de l'obra del geni anglès
IMATGE CORTESIA DE 'NÚVOL'